

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

No. 24440.

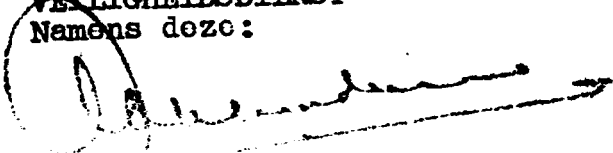
Bijlage: 1.

Onderwerp: Overzicht No. 10.

's-Gravenhage, 1° November 1947.
Javastraat 68

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van
Overzicht No. 10 van mijn Dienst, afgesloten per 1 November 1947.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
Namens deze:

J.G. Crabbendam.

AAN: Alle Politieverbindingen.

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST.

Overzicht No.10.

1947.

I N H O U D.

I.	Communistische Propaganda	blz. 1.
II.	Resolutie der K.V.P. over het communisme	blz. 5.
III.	Stakingsrecht en stakingsdwang	blz. 6.
IV.	Tactiek der E.V.C. ten aanzien van stakingen	blz. 8.
V.	Secretariaat voor Internationale Verbindingen en de Nederlandse Bond van Vrije Socialisten	blz. 11.
VI.	Landelijk Comité van Vrije Socialisten	blz. 12.
VII.	Beweging van Europese Federalisten	blz. 13.
VIII.	Indonesië	blz. 14.
IX.	Overzicht der stakingen in October 1947	blz. 18.

I. COMMUNISTISCHE PROPAGANDA.

Sedert de inmenging der Verenigde Naties in het Indonesische vraagstuk zijn de kansen der extremisten om opwinding onder brede lagen der Nederlandse bevolking te verwekken nog aanmerkelijk verminderd. De C.P.N. (De Waarheid) zet weliswaar haar tot nog toe gebruikelijke campagne tegen de "koloniale oorlog" voort in haar persorganen en op vergaderingen van partij en mantelorganisaties, doch de politieke spanning, welke in de Junidagen van 1947 opliep, is gedurende de laatste maanden steeds meer gevallen. In een andere hoek worden thans opnieuw pogingen aangewend om het politieke gistingsproces te verhevigen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit pamfletten, welke hier en daar in den lande - o.a. tegen het einde van October in een industriestad in Twente - werden aangeplakt.

Een "Actie-comité Indonesië", dat verder signeert met de namen van de "Vrije Socialisten Vereniging", de "Communistenbond Spartacus" en de "Ned. Bond van Vrije Socialisten", richt zich in bedoeld pamflet tot arbeiders en intellectuelen. Het gezelschap, waarin blijkens de ondertekening het anarchistische element de boventoon voert, treedt in het strijdpark als beschermers van de democratie. "Zorgt voor democratie in een zich noemende democratische wereld", luidt een der in rood gedrukte slagzinnen van het pamflet, waarin aangespoord wordt om agitatie en actie te wekken, want "Onder de mom van democratie duikt het fascistische spook weer op: in Indonesië". Dan worden de gebruikelijke en reeds aan ernstige slijtage onderhevige tirades gehouden tegen de Nederlandse regering, die bewoort, "dat zij na het vestigen van het Nederlandse gezag in Indonesië onze bruine klassenoten de democratie zal brengen". Dit is, volgens het Actie-comité, niet waar en ook niet mogelijk, want op een koloniale oorlog en op een gewelddadige gezagsvestiging kan alleen een koloniale ondrukkingsvolg. Het zou er wederom om gaan de winst op olie, rubber, tin en koffie veilig te stellen. "Daarvoor moet U hoge belasting betalen! Daarvoor mogen Uw zonen in Indonesië sterven en bruine proletariërs vermoorden! Daarvoor moet U afzien van betere levensvoorwaarden! Om de tegenstand te breken wordt reeds enige jaren op de bruine werkers van Indonesië een hongerblokkade toegepast. Dezelfde hongerblokkade die U kent van de jaren '44-'45!". Tot zover dit schotschrift.

De vergelijking van het Nederlandse bewind in Indonesië met de nazi-terreur in Nederland gedurende de hongerwinter van 1944-1945 wordt niet alleen door deze anarchistische elementen getrokken. Niemand minder dan de Indonesische chirurg Dr. SOEBANDRIO, een vooraanstaand personage in de Republiek Indonesia, die thans te Londen verblijft, deed onlangs hetzelfde in "Vrij Nederland". Elders in dit Overzicht, onder het hoofdstuk Indonesië, wordt daarover een en ander gezegd. Naar aanleiding van een in genoemd weekblad verschenen artikel van zijn hand, stelt Soebandrio de vraag: "Is communisme gevaarlijk voor Indonesië?". (Vrij Nederland, 27 September 1947). Voorzover Dr. Soebandrio daarin ook een visie geeft op het politiek beleid in Nederland zelf, dunkt het ons de moeite waard te dezer plaats zijn betoog op de voet te volgen.

Voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog ageerden de nationalistten in Indonesië hardnekkig tegen wat zij als "de po-

litiestaat in Indië" kwalificeerden. Thans is het Nederlands gezag door Soebandrio en zijn republikeinse mede-propagandisten voorzien van het etiket "fascistisch". Mogelijk is hier sprake van een tactische reactie op de uitingen van sommige Nederlandse persorganen, waarin de Republiek en haar kopstukken steevast als producten van Japans-fascistischen huize werden voorgesteld. Nochtans blijft dan het standpunt van een der geestelijke medewerkers der Republiek, een figuur, die overwegende invloed uitoefende op de republikeinse propaganda in het buitenland, van enige betekenis. Volgens Dr. Soebandrio is het duidelijk, dat een goed en radicaal uitgevoerde socialistische politiek het krachtigste wapen zou zijn tegen het communisme, maar door allerlei oorzaken van nationale en internationale aard blijkt West-Europa daartoe niet in staat. De vrees voor het communisme, zou overigens ook hier een slechte raadgeefster blijken te zijn, al acht de schrijver het begrijpelijk, dat West-Europa en Amerika het communisme over het algemeen afwijzen. "Het communisme belaagt de individuele vrijheid en de liefde daarvoor is in de West-Europese mens zo groot en ligt zo diep in de tradities geworteld, dat ook de meest rechtvaardige sociale veranderingen niet via een dictatoriale phase mogen plaats vinden". Voor een Oosterling, zo gaat Dr. Soebandrio verder, is het verrassend, dat ondanks alle democratische leuzen zelfs hier in Europa de politiek niet wordt gemaakt door de massa, maar door de leiders, en dan meestal nog slechts door enkelen van hen. "De regie van congressen en partij-bijeenkomsten moet dan de illusie levend houden, dat men met elkaar heeft beslist en dat er overeenkomstig de wil van de meerderheid werd beslist".

"Als Indonesiër en als socialist is men geneigd om ter wille van de democratie elke vorm van dictatuur te bestrijden, dus ook het communisme", aldus Dr. Soebandrio, die in zijn verder betoog "het Hollandse volk" een democratische pluim op de muts steekt en Nederland "door en door democratisch noemt". Maar..... "Wanneer ik spreek over fascistisch handelen dan bedoel ik dus het Hollandse regiem in Indonesië, dat ondanks de relatief goede kwaliteiten vergeleken met andere koloniale systemen nochtans eeuwenlang een economische uitbuitingspolitiek heeft gevolgd, de natuurlijke ontwikkeling van de massa heeft tegengehouden, een eigen maatschappelijk en politiek organisatie-leven van de Indonesiërs heeft belemmerd, de vrijheid van drukpers heeft gebreideld en mensen zonder vorm van proces naar concentratiekampen dirigeerde".

Hier komt de oude agitatie der Indonesische nationalistten tegen de vooroorlogse z.g. "politie-staat in Indië" wederom om de hoek gluren. Dit misnoegen wordt thans overgeheveld naar het na-oorlogse "fascistisch" handelende Hollandse regiem in Indonesië. "Op plaatsen waar het leger zijn macht gevestigd heeft worden alle uitingen van werkelijk nationaal leven de kop ingedrukt". Dit zou volgens Dr. Soebandrio gepaard gaan met massale onderdrukking der nationalistische gevoelens, moord op onschuldigen, verbanning uit hun woonplaats van diogenen, die niet met de Hollandse autoriteiten willen samenwerken en de ontbinding van organisaties. "In den vreemde, ook in Holland" zo stelt Dr. Soebandrio vast, "geniet de Indonesiër meer vrijheid dan in zijn eigen land".

Ook hier zou de tegenstelling zwart-wit in Soebandrio's betoog niet hardnekkig zijn volgehouden, indien dezelfde niet direct tevoren had geboekstaafd "hoe op dit ogenblik in Indone-

sie fascistische methoden hoogtij vieren en men ziet, hoe de Nederlanders alle methoden van de Jappen en de Duitsers overnemen".

Daaruit trekt Soebandrio de conclusie, dat een samengaan van Nederlands socialisme en Indonesisch socialisme niet vanzelfsprekend is. De huidige Nederlandse politiek noemt de auteur een banale speculatie-politiek, die ervan uitgaat, dat de nationalistische aspiraties van de Indonesiërs wel niet zo'n vaart zullen lopen. In deze trant van aaien en trappen voortgaand wijst Dr. Soebandrio er nog op, dat men van republikeinse kant weet, dat men het volk nog niet heeft kunnen aanbieden wat men nodig acht, dat de materiële welvaart er niet op is vooruitgegaan en de levensomstandigheden niet zijn verbeterd. "Men is er van doordrongen, dat de vrijheid van Indonesië allereerst zal betekenen bloed, zweet en tranen". Met dit sombere woordbeeld, dat Churchill in de dagen van hoogste nationale nood in 1940 koos als aansporing voor zijn landgenoten om vol te houden, komt Dr. Soebandrio tot beantwoording van de vraag, welke hij zelf stelde: "Is communisme gevaarlijk voor Indonesië?". Uit een oogpunt van goede voorlichting valt het toe te juichen, dat deze vraag in het openbaar aan de orde werd gesteld. Te betreuren is evenwel, dat in het betoog gevoelsargumenten de objectiviteit in het gedrang brachten. Soebandrio's veronderstelling, hier gegoten in de vorm ener vraag of de Indonesiërs "niet desnoods het communisme, dat toch bewezen heeft een doeltreffend wapen tegen het fascisme te zijn, kunnen gebruiken" in hun nog te voeren strijd om de vrijheid, miskent te enenmale het totalitaire karakter van het communisme. Zodoende ontwijkt de schrijver de wettelijke strekking van de door hemzelf opgeworpen vraag. Zijn als argument bedoelde opmerking "Europa met Churchill aan het hoofd, deed tijdens de Tweede Wereldoorlog immers hetzelfde, n.l. het communistische Rusland gebruiken in de strijd tegen het Hitler-fascisme" is geen argument. Dr. Soebandrio haalt Rusland's militaire macht (aangevallen door Hitler's legerscharen) en de communistische ideologie dooreen. Het mag Dr. Soebandrio niet zijn ontgaan, dat het gemeenschappelijk strijden van de Westerse machten en de Sovjet-Unie voortvloeide uit de Duitse agressie, welke 21 Juni 1941 aan de dag trad. Dit samengaan kwam tot stand ondanks de verwijdering, aanvankelijk ontstaan door het niet-aanvalspact, dat Molotov en von Ribbentrop in 1939 voor hun landen sloten. Beide partijen (het Westen en het Oosten) hadden na 21 Juni 1941 als voornaamste gemeenschappelijk doel het toebrengen van de totale nederlaag aan Hitler-Duitsland en zijn bondgenoten. De strijd is gevoerd tegen het fascisme en vóór de vrijheid en de democratie. De internationale ontwikkeling sedert de ineenstorting van het Dode Rijk heeft er echter toe bijgedragen dat het positieve doel door de even genoemde negatieve doelstelling werd overschaduwd. Hetzelfde verschijnsel, dat zich internationaal voordeed in de Tweede Wereldoorlog, n.l. het samengaan van partijen van tegenovergestelde wereldbeschouwing, deed zich ook in bezet Nederland voor. Daar streden schouder aan schouder, uiterst links en uiterst rechts tegen de bezetter. Na de bevrijding kwamen de ideologische tegenstellingen ook in de nationale samenleving weer scherp aan het licht en splitsten zich de wegen.

Soebandrio's critiek op de democratie raakt in het artikel in "Vrij Nederland" de kern evenmin waar zij hoerwaar heeft tegen een beslissing door weinigen, in naam van velen. Wat de democratie vooral onderscheidt van een totalitair bowind, dus ook van een communistisch regiem, is de macht van de meerderheid om te allen tijde besluiten van haar leiders ongedaan te maken en

die leiders zonodig te verwijderen, indien zij niet meer in haar naam optreden. De dictatuur heeft zulke eindcontrole van en door het volk onmogelijk gemaakt. De schrijver is door zijn woordkeus, wellicht onbedoeld, getreden in het kamp van hen, die zich bij voorkeur bedienen van demagogische middelen. Het zijn vooral de communisten, die de klad brachten in begrippen als democratie en fascisme. Dientengevolge bezigen partijen thans dezelfde woord-aanduiding voor zeer uiteenlopende begrippen. Ten overvloede zij hier herinnerd aan de gedragingen der Nederlandse communisten. Zij krijten allen die het niet eens zijn met de Moskouse heils-leer uit voor belagers van de jonge en ware democratie en voor fascistenknechten.

In het weekblad "De Vlam" van 24 October 1947 trok een "Open brief van Koejemans" de aandacht. Daarin worden scherpe verwijten gericht aan de hoofdredacteur van het communistische dagblad "De Waarheid", "dat binnen het raam van de in de Nederlandse constitutie gewaarborgde persvrijheid vrij kan verschijnen". Het socialistische orgaan heeft zich gestoten aan de wijze waarop "De Waarheid" de executie van Petkof, de Bulgaarse oppositieleider, heeft gebillijkt met het motief, dat hij een spion was van het Amerikaanse imperialisme. In de open brief wordt de geadresseerde Koejemans er aan herinnerd, dat hij welhaast een kwarteeuw lid van de communistische partij is en de geschiedenis kent. "Gij weet, ook ten tijde van Lenin werden processen gevoerd. Onder meer tegen mensjewistische leiders. Maar gij herinnert U, dat een Emile Vandervolde en andere leiders van de Tweede Internationale in volkomen vrijheid aan de verdediging van hun partijgenoten te Moscou konden deelnemen. Gij noemt, meneer Koejemans, Petkof een spion en uw blad meldde onlangs, dat een aantal van zijn medestanders bekenntnissen hebben afgelegd".

"De Vlam"-redactie vervolgt, dat hier haar twijfel begint. Het proces tegen Petkof is gevoerd zonder vrije verdediging en zonder vrije buitenlandse controle.

In de open brief wordt er aan herinnert, dat op 7 November de dertigste verjaardag van de October-revolutie wordt herdacht. "En zie, meneer Koejemans, nu herinneren wij ons, dat in die dagen de contra-revolutie Lenin en Trotsky, en met hen de gehele bolsjewistische partij beschuldigde, dat zij spionnen van Ludendorff, van de Duitsers waren. Gij weet, dat deze infamie steunde op de reis, die Lenin en Zinowiew gemaakt hadden in de geplombeerde wagon van Zwitserland naar hun revolutionnaire vaderland. Gij weet, dat Lenin de bron van deze infamie precies kende en haar herhaaldelijk aanwees. Het was de redacteur van het bankiersorgaan "Denn" en hij luisterde naar de naam Zaslowski. "Zaslowski en andere schurken", zo noemde Lenin het geval in tal van publicaties.

Zaslowski! Lenin is gestorven, Trotsky vermoord, Zinowiew, Kameniew, Moerelow, Toegatschewski en vele, vele strijders uit de Octoberdagen werden in de kelders van de Loebjanka omgebracht. Beschuldigd van spionage voor Duitsland. En Zaslowski? Hij heeft carrière gemaakt, meneer Koejemans, dat is U niet onbekend. Zijn naam komt herhaaldelijk in de kolommen van Uw blad voor, want deze Zaslowski is thans hoofdredacteur van Stalin's "Prawda". En deze Zaslowski heeft de commentaren op de Trotskisten-processen samengesteld". Dan vraagt "De Vlam", "Gij noemt Petkof een

spion? Maar waarom levert ge dan voor Uw aantijging geen materieel bewijs? Kan de Kominform het U niet verschaffen? Bekentenissen, zegt U? Na Koestlers "Nacht in de middag", weten we wat ze waard zijn. Het socialisme, meneer Koejemans, staat midden in een harde en moeilijke strijd. Een strijd voor vrijheid en recht, voor menselijkheid en democratie, eerlijkheid en waarachtigheid, kortom, beschaving. Maar zolang gij een Petkof thans, een Trotsky eerder, zolang gij een elk, die de strijd voor socialisme en democratie niet ondergeschikt wenst te maken aan het Russische staatsabsolutisme, een spion dan van de ene dan van de andere kapitaalsgroep, waarmede Rusland in tegenstelling is, noemt, zolang heeft het socialisme in U geen bondgenoot".

Het Dagelijks Bestuur der C.P.N. deelde in "De Waarheid" (15-10-'47) mede, dat het F. Baruch niet meer mogelijk is de veeleisende functie van plaatsvervangend hoofdredacteur van "De Waarheid" te blijven vervullen. In zijn plaats had het bestuur benoemd Fred Schoonenberg, lid van de Tweede Kamer voor de C.P.N. Het Dagelijks Bestuur verklaarde voorts, dat Baruch echter aan de redactie verbonden zal blijven en dat Henk Gortzak was toegevoegd aan de redactie binnenland van het communistische hoofdorgaan.

Het Partijbestuur der C.P.N. besloot, dat het Partijcongres op 25, 26, 27 en 28 December a.s. in het R.A.I.-gebouw te Amsterdam zal worden gehouden, met als drie agendapunten:

1. De strijd voor een onafhankelijk, democratisch en welvarend Nederland. (Blijkbaar een vervolg op het Welvaartscongres, dat deze zomer in Den Haag werd belegd).

2. De communisten en het geestesleven.

3. Verkiezing van het Partijbestuur, van de politieke en de financiële controle-commissies.

Tevoren heeft het Partijbestuur in zijn zitting van 25 en 26 October j.l. verslag uitgebracht over de toestand van ons land, de werkzaamheden van de C.P.N. sinds het vorige congres, en de nieuwe taken der partij. Dit verslag zal ter voorbereiding van het Kerstcongres der C.P.N. in discussie worden gebracht. Volgens Radio-Djoejakarta is de Partai Komunis Indonesia (P.K.I.) uitgenodigd zich te doen vertegenwoordigen op het eerstvolgend congres van haar Nederlandse zusterpartij en dat de P.K.I. van zins was daaraan gevolg te geven.

II. RESOLUTIE DER K.V.P. OVER HET COMMUNISME.

Het jongste partijcongres der Katholieke Volks Partij (K.V.P.), in October te Utrecht gehouden, aanvaardde een resolutie over het communisme. Ze bevat drie delen: a. over de betekenis van het communisme. b. over de vraag van samenwerking met communisten. c. over de manier waarop het communisme dient te worden bestreden.

Als wereld- en levensbeschouwing, als sociaal-economisch en als staatkundig stelsel wordt het verworpen om de volgende redenen: omdat de communistische wereld- en levensbeschouwing het bestaan van God absoluut ontkent, omdat het communistische sociaal-economische stelsel in strijd is met wat de katholieke

kerk leert over de menselijke persoonlijkheid, de eigendom, het gezin en de maatschappelijke verhoudingen en omdat het communisme in zijn staatkundige strevingen een acuut gevaar oplevert voor de rechten en vrijheden der burgers en voor een gezonde democratie. De resolutie bepaalt voorts, dat in de tegenwoordige situatie voor de georganiseerde katholieke, hetzij op sociaal, hetzij op politiek gebied samenwerking volstrekt ontoelaatbaar is. Of in een of andere toekomst federatieve samenwerking ooit geoorloofd zal worden, is afhankelijk van een zo ingrijpende verandering in de sociale en politieke constellatie, dat daar op het ogenblik geen antwoord op gegeven kan worden. Prof.C.P.M. Romme formuleerde aldus: "Zolang het communisme blijft wat het is (waarbij wij niet afgaan op zijn uiterlijke tactiek, maar kijken naar zijn innerlijk wezen en werkelijke bedoelingen) onder geen omstandigheid parlementaire samenwerking. Want parlementaire samenwerking met een partij, die haar verderfelijke dictatuur aan land en volk wil opleggen en daarvoor internationale hulp niet versmaadt, zal, praktisch-politiek gesproken, altijd het grootste onheil voor land en volk zijn". (Volkskrant 31 October 1947). Deze volstrekt afwerende houding vormt geen verrassing. Zij veroordeelt - hier stilzwijgend - nogmaals de tactiek van het politieke "eenheidsfront", waarbij de communisten in naam van de vooruitstrevendheid een beroep blijven doen, vooral op de socialistisch georiënteerde bevolkingsgroepen in de politiek en de vakbeweging. De fusieplannen voor N.V.V. en E.V.C., uiteindelijk afgewezen door het N.V.V. vormden onmiskenbaar een onderdeel van dit eenheidsstreven der communisten om de zuigkracht der marxistische (socialistische) wereldbeschouwing nog eens te meten.

De voorzitter der K.V.P. deed op het Partijcongres uitkomen, dat de regeringscoalitie K.V.P.-P.v.d.A. niet berust op zulk een ideologisch eenheidsfront toen hij opmerkte: "De partij zal voortgaan met een vooruitstrevende politiek te voeren. Er is geen bezwaar tegen dit een progressieve politiek te noemen, mits men progressief niet identiek verklaart met socialistisch". Deze spreker achtte het echter niet uitgesloten, dat de Partij van de Arbeid zich zou moeten bezinnen op de vraag, of niet meer dan thans een socialistisch stempel op die partij zou moeten worden gedrukt, mede om daardoor de zuigkracht van het communisme op een deel van de oude sociaal-democraten te vermindern.

III. STAKINGSRECHT EN STAKINGSDWANG.

In "Spartacus" (4 October 1947) wordt, zoals gemeenlijk, fel geageerd, zowel tegen het Westen als tegen het Oosten. Het weekblad van de gelijknamige communistenbond acht de arbeiders door Amerika en door Rusland ernstig bedreigd en voorspelt een aanstaande wereldstrijd tussen beide machten en hun satellieten. Zulk een toekomstbeeld past in de agitatie van deze revolutionaire groep der Vierde Internationale. "Spartacus" oordeelt, dat de toestand zich vooral in Italië verscherpt, mede als gevolg van een voortschrijdende inflatie. "De massa's der arbeiders en boeren, die tegen deze toestanden in verzet komen, worden door de Stalinistische leiders in het gevecht gebracht tegen de regering, die haar ruggesteun zoekt bij Amerika en om deze leiders zelf in het zadel te helpen". "Spartacus" besluit met de arbeiders een advies - feitelijk niet meer dan een holle

leuze - te geven, "dat zij de productie in eigen hand moeten nemen en dus de eigen zelfstandige klassenstrijd gaan voeren". Duidelijker komen de oogmerken van deze groep tot uiting in een polemisch gesteld artikel aan het adres van het weekblad "De Vlam" over de vraag "Mogen wij staken of moeten wij staken?". De aanhangers van het raden-principe, die het ageren en strijden door kleine zelfstandige groepen arbeiders op eigen gezag propageren, geven nog eens nadrukkelijk hun voorkeur te kennen voor ongebreidelde stakingen. Evenals de syndicalisten uit de school van Domela Nieuwenhuis propageren zij het staken als een politiek agitatiemiddel. Onder meer is zulks door "Spartacus" als volgt geformuleerd: "De arbeiders moeten staken! Het kapitalisme dwingt. In de strijd, in de staking, moeten de arbeiders leren, dat het juist nu wordt een strijd tegen de orde als geheel. Zij zullen leren, dat zij tegen deze orde en daarmee ook tegenover de staat staan. Zij zullen leren, dat zij nieuwe strijdmethoden en strijdorganisaties behoeven en zij zullen dat alles zelf doen".

De E.V.C.-leiding, die zich in het verleden, zij het waarschijnlijk uit andere overwegingen, ook aangetrokken gevoelde tot de staking als politiek instrument, krijgt van de zijde van Spartacus in hetzelfde artikel een veeg uit de pan, zulks naar aanleiding van de in "De Vlam" door Jef Last opgeworpen vraag, wie zal hebben uit te maken of de arbeiders wel mogen staken. Spartacus vervolgt: "Jef wil een generalistische staf, een braintrust (denk-central?) en een handleiding voor het staken. Moet "De Vlam"-redactie de braintrust zijn, een redactie die discutabel maakt of de arbeiders eigenlijk wel mogen staken? Moet het de vakbeweging zijn, in samenwerking met de werkgevers-organisaties, in de Stichting van de Arbeid? Nu, die meent dat recht al te bezitten. Of moet het de E.V.C.-leiding zijn? Zij danst wel niet, zoals N.V.V. en Partij van de Arbeid naar gelang door Amerika aan de koordjes getrokken wordt, maar haar benen en armen zitten vast en worden bewogen door koordjes die in Russische handen zijn".

Het is niet bevreemdend, dat de Spartacus-groep, evenals de R.C.P. (Trotskistisch) in ons land telkens weer attaqueert als "de Stalinisten" in haar vizier komen. Opvallend blijft het, dat de C.P.N. de aanvallen van Spartacuszijde doodzwijgt. Doorgaans ligt het niet in de gedragslijn van Moskou en de met haar verbonden "nationale" communistische partijen om "de stilte, welke doodt" als wapen te dragen. Ten aanzien van de communistenbond "Spartacus", wier activiteit en agitatie niet onbeduidend zijn, blijven Paul de Groot en andere C.P.N.-leiders nochtans met stomheid goslagen.

De staking blijft als politiek strijdmiddel in het centrum van de belangstelling staan, ongeacht het feit, dat de brede stroom van arbeiders er momenteel kennelijk niets voor voelt om zich buiten de strikt stoffelijke belangensfeer te begeven en mede te doen aan een werkstaking met vooropgezet politiek doel. Dit werd de communisten en andere uiterst linkse groepen in de afgelopen zomer duidelijk, toen zij nul op het rekest kregen na hun aansporingen om tegen de politieke actie het politieke wapen der algemene staking op te nemen. Dit falen heeft er toe geleid, dat men zich van extremistische kant, meer in het bijzonder in C.P.N.-kringen, nu bij voorkeur hult in de mantel der geheimzinnigheid. Thans geldt daar het wachtwoord: "Nu niet staken, en geen snipperacties, maar te zijner tijd allemaal tegelijk. Dat tijdstip zullen wij bepalen". Deze houding is, zoals we al eerder constateerden, mede ingegeven door de nood der omstandigheden. De uiterst linksen hebben de wind nog niet in de zeilen en

waarschijnlijk moet de hiervoren gesignaleerde tactiek ook beïnvloed zijn door de jongste politieke ontwikkeling in Oost-Europa (Kominform).

In een Rotterdamse stakingsvergadering moest een voorman der E.V.C. enige maanden geleden op de man af meedelen, dat er niet te rekenen viel op een regelmatige uitkering door de E.V.C. "D'er is niet" klonk toen het kort bescheid. Het ware bevreemdend als de situatie zich in een kwartaal tijds dusdanig zou hebben verbeterd, dat niet langer "de hond in de pot" zou worden gevonden. De E.V.C. moge dan in een aantal gevallen haar morele steun toezeggen en een steunactie helpen bevorderen, zeker is, dat men van die kant in beginsel geen pogingen doet om afzonderlijke stakingen aan te moedigen. Het tegendeel is eerder waar. De Communistische Partij Nederland blijkt slechts voor massale actie geestdriftig te kunnen worden. In die kringen is wel gespeculeerd op eventuele materiële verslechtingen in de voedselvoorziening o.d. Vandaar, dat Gerben Wagenaar als de bok op de haverkist sprong, toen zulk een versobering van het distributiepakket werd aangekondigd. De in de Kamer door hem gehouden interpellatie sorteerde zelfs geen oratorisch effect.

IV. TACTIEK DER E.V.C. TEN AANZIEN VAN STAKINGEN.

Mag, zoals hiervoren reeds aangestipt werd, in de leidende kringen van de E.V.C. momenteel het parool gelden, dat "alleen in zeer bijzondere gevallen mag worden gestaakt - afzonderlijke stakingen mogen niet worden bevorderd - , want met enkelingen is niets te bereiken", dan blijkt het zo nu en dan toch duidelijk, dat de E.V.C.-leden deze zionswijze niet kunnen delen en maar heel moeilijk kunnen aanvaarden.

In enkele stakingsgevallen kwam dit min of meer tot uiting. Door de arbeiders van de N.V. Constructie Werkplaats de Vries Robbé en Co. te Gorinchem werd van 20 tot 24 October 1947 uit protest gestaakt, wijl aan hen een gratificatie werd verleend gelijk aan het loonbedrag van 14 dagen, terwijl het kantoorpersoneel een uitkering ontving ter grootte van een maandsalaris. Direct na het uitbreken van dit conflict maakte het N.V.V., waarin het merendeel der arbeiders is georganiseerd, bekend, zich niet achter de stakers te stellen, daar het hier geen loonkwestie betrof, doch een vrijwillige tantième-regeling. De arbeiders werd dan ook op een door het N.V.V. belegde vergadering aangeraden het werk te hervatten.

Verschillende stakers konden zich hiermede niet verenigen. Zij vroegen of een in die bijeenkomst tegenwoordig bestuurslid der E.V.C. hierover ook het woord mocht voeren. Dit werd niet toegestaan, waarna een aantal E.V.C.-leden met hun bestuurslid zich verwijderde. In de open lucht vervolgden zij de bespreking. De E.V.C.-bestuurder deelde mede, dat hij niet direct kon adviseren verder te staken. Bij eventuele voortzetting zegde hij de steun der E.V.C. wel toe. Voor de ongeorganiseerden zou men dan door middel van steunlijsten trachten te zorgen. Aangezien het N.V.V. zich tegen de staking had verklaard, zou het z.i. zeer moeilijk zijn resultaten te bereiken. Op gelijke wijze, n.l. wel zonedig steun, doch vóór het advies om zonder het N.V.V. maar niet te staken, waren de E.V.C. vertrou-

wensmannen te Gorkum reeds tevoren door een hoofdbestuurder dier Organisatie geïnstrueerd. In beide gevallen trachtte de E.V.C.-leiding remmend te werken op stakingsbeluste leden.

Ongeveer eenzelfde verschijnsel was waar te nemen bij de staking onder de lassers van de N.V. Machinefabriek en Scheepswerf van P. Smit te Rotterdam, die van 19 September tot 1 November duurde. Aan één der lassers werd z.g. 1e klasse werk ter uitvoering opgedragen, waarvoor geen dienovereenkomstige beloning volgens tarief werd toegestaan, omdat de man capaciteiten zou missen om met goed gevolg het examen af te leggen voor lassers van deze klasse (de fabriek laat haar mensen kosteloos opleiden). De betrokkene kon kennelijk niet over deze telourstelling heenkomen en wilde de hem gegeven opdracht niet zich als mogelijkheid tot het afleggen van een proeve van bekwaamheid. Hem werd daarop aangezegd de werf te verlaten.

Inmiddels hadden zijn collega's de koppen bij elkaar gestoken. Vershillende grieven, onder meer ten aanzien van de lonen, werden geuit. Uit gevoelens van solidariteit verlieten alle lassers op één na oveneens het werk.

Hoewel de E.V.C. zich in het algemeen wel achter de stakers stelde en haar leden steunde, oordeelde zij het beter deze actie verder niet zelf te leiden, doch haar te stellen onder een uit de stakers zelf gekozen leiding. De E.V.C.-leden kwamen hier tegen wel in verzet. O.a. werd aan Blokzijl, de E.V.C.-voorzitter, op een openbare vergadering der Bedrijfsgroep Metaal te Rotterdam, verweten, dat de leiding weer een halfslachtige houding aannam en haar leden maar liet tobben en aan hun lot over liet.

Toen D.v.Vliet, voorzitter van de plaatselijke bedrijfs-groep "Metaal" der E.V.C., zich tenslotte in verbinding stelde met de directie der werf, waarbij hem de steeds door de directie gestelde eis van eerst werkhervatting - daarna samenspreking, werd voorgohouden, adviseerde hij de stakende arbeiders het werk terstond te hervatton.

Minder duidelijk is de houding der E.V.C.-leiding inzake de actie tegen de invoering der nieuwe C.A.O. voor de textiel-bedrijven. Deze C.A.O., welke als een verbetering der lonen kan worden gezien, wordt niet overal toegejuicht. De oorzaak is, dat verschillende fabrieksdirecties tot dusverre lonen uitbetaalden, welke belangrijk boven de loonregeling der oude C.A.O. lagen. Tegen deze overtreding werd hoegenaamd niet opgetreden. Bij het afsluiten van nieuwe C.A.O. is echter uitdrukkelijk vastgesteld, dat het nieuwe loon-plafond stipt als maximum hoogte moet worden gehandhaafd. Het gevolg van een en ander is, dat verscheidene groepen arbeiders vrijwel geen loonsverhoging genieten en dat sommigen zelfs in loon achteruit gaan. In verschillende bedrijven in Twente en in Tilburg heeft dit enige beroering gewekt.

Maar hoewel de E.V.C. onder de textielarbeiders in Twente vrij veel leden telt, is slechts in enkele fabrieken op bescheiden schaal in woord en geschrift tegen de nieuwe C.A.O. geprotesteerd. Van een enigszins geleide stakingsactie is geen sprake. De financiële toestand der E.V.C. zal hieraan niet vreemd zijn. Deze Vakcentrale acht zich kennelijk niet in staat thans een grote groep leden uit haar kassen te steunen. Dit bleek nog ten overvloede tijdens de E.V.C.-meeting op 31 October j.l. te Glanerbrug, waar de landelijke voorzitter Berend Blokzijl, sprek.

Hij uitte geen definitieve mening over de staking bij van Heek en Co. te Enschede, praatte er met een grote boog omheen, spoorde niet aan tot volharding. Wel deed hij een beroep op de arbeiders hun kameraden in hun strijd om het bestaan te steunen.

In Tilburg met zijn vele textielfabrieken ging het anders toe. Vermoedelijk zonder rechtstreekse actie der E.V.C. gingen op 28 en 29 October l.l. in elf fabrieken verschillende groepen arbeiders in staking. Reeds spoedig bleek, dat deze actie, welke geen steun vond bij de Uniebonden, zonder resultaten zou blijven en geleidelijk aan zou verlopen. Hier werden evenwel de E.V.C.'ers en de C.P.N.-kornuiten roerig. In Tilburg, waar zij slechts weinig aanhangers heeft, zag de E.V.C., naar het zich laat aanzien, graag een algemene staking uitbreken, daar zij dan toch slechts een gering aantal personen zou hebben te steunen. Op verschillende fabrieken, waar de stemming der stakers zo was, dat zij maar weer aan het werk dachten te gaan, verschenen enkele vurige E.V.C.-C.P.N.-leden, die het stakingsvuurtje aanwakkerden en in sommige gevallen inderdaad wisten te bewerken dat de staking werd voortgezet, zij het ook slechts kortstondig. Zelfs de voorzitter van het hoofdbestuur der landelijke bedrijfsgroep "Kleding- en Textiel-nijverheid" der E.V.C. uit Almelo kwam voor die gelegenheid over en trachtte de stakers ter vergadering tot eenheid in de strijd op te wekken en de actie door het vormen van een stakingsleiding uit de commissie-leden der verschillende bedrijven te stimuleren. Veel succes behaalde hij niet. De arbeiders bleken in grote meerderheid voor werkhervatting te zijn, omdat zij het nutteloze van een hier doorgezet conflict voorzagen.

Bij de sinds 25 Augustus 1947 voortdurende staking van het personeel der meelfabriek "Holland" te Amsterdam, waar zich van 15 September l.l. af de arbeiders van de meelfabriek N.V. Ceres Nering Bögel te Amsterdam bijvoegde, is de situatie ongeveer gelijk aan die bij de stakingsactie der lassers van P.Smit.

Ook hier is de leiding overgelaten aan een uit de arbeiders gekozen stakingsleiding. Evenwel heeft de actie de volledige sympathie en medewerking der E.V.C.. Vrijwel op alle openbare en besloten ledenvergaderingen der organisatie worden collectes gehouden voor de stakende makkers van de meelfabrieken. En ook buiten haar ledenvergaderingen wordt door de E.V.C. door middel van steunlijsten onder de arbeiders van andere bedrijven en bij de Amsterdamse bevolking gewerkt om voldoende ondersteuningsgeld in te zamelen. De stakers verkeren in het algemeen niet in geldnood en weigeren het werk te hervatten zolang hen geen betere arbeidsvoorwaarden afdoende zijn gewaarborgd. De oproepen der directie tot werkhervatting op 27 Augustus l.l. en ook op latere data werden afgewezen. De Raad van Vakcentrales verwijt de stakers eigenmachtig en verkeerd optreden. De stakers hadden bezwaren tegen de voor dit bedrijf geldende C.A.O. Hieraan zou bij het inwerking treden der nieuwe C.A.O. worden tegemoet gekomen; tevens zou een onderzoek op verschillende soortgelijke bedrijven worden ingesteld om de nieuwe loonregeling te bepalen. Hangende dit onderzoek benoemde het personeel van de "Holland" uit zijn midden, buiten de organisaties om, een commissie, die opdracht kreeg overleg met de directie te plegen nopens het invoeren van een prestatietoeslag van 15%. De directie weigerde met de commissie over de regeling van de arbeidsvoorwaarden te spreken en verwees deze naar de vakorganisaties. Dit was voor de commissie voldoende om, zonder vooraf gehouden stemming onder het personeel, de staking af te kondigen. Beraad over de eventuele

gevolgen welke deze actie voor de voedselvoorziening kon hebben bleef achterwege. De Raad van Vakcentrales riep de arbeiders in zijn schrijven van 4 October 1.1. ook met klem op het werk te hervatten of althans een geheime stemming te eisen, welke over het al of niet voortzetten der actie zou beslissen. Ook deze oproep en beschuldigingen werden prompt door de stakingsleiding van de hand gewezen, evenals de oproep tot werkhervatting op 31 October 1947 door de directie gedaan. De directie had een vergadering voor de stakende arbeiders belegd, teneinde weer met hen in contact te kunnen treden en hen haar eigen wens en die van de Regering kenbaar te maken, n.l. eerst werkhervatting en daarna opnieuw overleg over de arbeidsvoorwaarden. Zij ondervond bij dit initiatief grote tegenstand der stakingsleiding, die de arbeiders had geadviseerd deze bijeenkomst te mijden. Met succes, want slechts twee personeelsleden waren opgekomen.

V. SECRETARIAAT VOOR INTERNATIONALE VERBINDINGEN EN DE NEDERLANDSE

BOND VAN VRIJE SOCIALISTEN.

Het Secretariaat voor Internationale Verbindingen te Parijs, dat zoals de naam aanduidt de relatie onderhoudt tussen anarchistische groepen in verschillende landen, zal binnenkort in vijftien talen een aantal brochures uitgeven over de volgende onderwerpen: "De hand van Stalin in Spanje", "Bedrijfsbezetting in Italië", "De onderdrukking van het anarchisme in Rusland" en "Hoe Hitler aan de macht kwam".

De Nederlandse Bond van Vrije Socialisten heeft toegezegd de Nederlandse vertaling van deze vlugschriften te zullen verzorgen en voorts naar krachten bij te dragen aan de kosten van verspreiding dezer brochures in de Duitse taal. In het orgaan van de genoemde bond, "Socialisme van onder op", wordt verklaard, dat de "Duitse kameraden niet bij machte zijn zelf tot uitgifte van brochures over te gaan". In een vorig overzicht werd reeds vermeld, dat ook de Trotskisten hier te lande zich inspannen om onder de Duitsers propaganda te voeren door het verlenen van materiële en morele bijstand. De vrije socialisten in Nederland melden, dat zij steeds meer berichten ontvangen, welke bewijzen dat de Duitse zusterorganisatie niet dood is. In Hamburg is opgericht de "Kultuurfederatie van vrije socialisten en anti-militaristen" en in het Roergebied werd onlangs een "Bond van Vrije Socialisten" gevormd. Ook in Ludwigshaven, Frankfurt aan de Main, Wiesbaden en Regensburg zijn groeps- en individuele verbindingen gelegd. Het Secretariaat voor Internationale Verbindingen te Parijs geeft ook een z.g. "Bulletin" uit, waaraan de Nederlandse anarchistengroep medewerkt. Zo zal de Ned. Bond van Vrije Socialisten over een drietal onderwerpen schrijven te weten: "De anarchistische beweging en haar zusterorganisaties", "Oorlog in Indonesië" en "De Federatie van Bedrijfskernen". De Internationale Federatie van Bedrijfskernen werd kortelings te Amsterdam opgericht. Daarop komen wij te zijner tijd terug.

VI. LANDELIJK COMITÉ VAN VRIJE SOCIALISTEN.

Het Landelijk Comité van Vrije Socialisten zal op 28 en 29 Maart 1948 het vijftigjarig bestaan van "De Vrije Socialist" te Amsterdam feestelijk herdenken met koorzang, muziek, declamatie etc.

Domela Nieuwenhuis liet het eerste nummer verschijnen op 2 April 1898. Ofschoon hij bepaald zou hebben, dat het blad na zijn dood moest worden opgeheven, zette Gerhard Rijnders de redactie, zij het dan betwist, voort tot op de huidige dag. Het Landelijk Comité gewaagt met trots, dat het blad tot zelfs in oorlogstijd bleef pal staan. Na de jongste oorlog vond het een rivaal in het anarchistengaan "Socialisme van onder op!" als spreekbuis van de Nederlandse Bond van Vrije Socialisten. Rijnders' persoonlijke invloed belette echter een fusie van de beide bladen en groeperingen. Het a.s. gouden bestaansfeest kan dientengevolge door hem en zijn geestverwanten "als baas in eigen huis" worden gevierd, hoezeer deze kwalificatie ook indruist tegen de verwerping van elk gezag door Rijnders en zijn geestverwanten. De "Vrije Socialist", zo getuigen zij van eigen werk, stond 50 jaar op de bres "in de strijd tegen Militarisme, Kerk en Staat en voor het vrijheidlievend socialisme". Vandaar dat een zo groots mogelijke en waardige herdenking nodig werd geacht.

"De Vrije Socialist" van Zaterdag 11 October 1947 gaf onder het opschrift "Verwording" een staal van zijn voorlichting. Terzake het Regentschap van Prinses Juliana werd gelaakt, dat de kranten "aan dit gevalletje" vele kolommen wijdden. Vervolgens luidt het: "Dacht U soms dat het "socialistisch orgaan" "Het Vrije Volk" hier tenminste wel even de vinger op zou leggen? Mis!.....Het blad overtreft alle kranten, die ons onder de ogen kwamen, de gehele voorpagina, met drie grote platen en de byzantijnse strekking, in majeur. Om van te walgen. En dat alles om een ministerzetel, een hoog ambt, een lintje. Dat de heren Vorrink, Voskuil e.s. zich geen republikeinen meer durven tonen is reeds verachtelijk. Dat zij echter zulke afschuwelijke vorstenvleiers zijn geworden om een grote kiezersmassa voor zich te winnen.....

Waar is de tijd gebleven toen Troelstra schreef: "Oranje is domheid, oranje is krankzinnigheid" enz. enz.?".

Van gans andere kant kwam een geluid, eveneens met betrekking op het Regentschap en dat in het "Brabants Nieuwsblad" (21 October 1947) als "bodenkelijke journalistiek" is gegispt. Het betreft een artikel van Prof. Dr. C. Gerretson in "Nieuw Nederland", getiteld "De Abdicatie der Koningin". Gezien het feit, dat Hare Majesteit 1 December 1947 weer terug treedt in de persoonlijke uitoefening van het Koninklijk Gezag, trekt de aanduiding troonsafstand (abdicatie) wel bijzonder de aandacht.

De Utrechtse hoogleraar wekt in zijn beschouwing de indruk als zou de Koningin om politieke redenen, in verband met het Indisch beleid, besloten hebben zich aan de leiding van 's Lands zaken te onttrekken. "Want", zo luidt het onder meer, "hoe voorzichtig het bericht ook moge zijn ingekleed, het is niettemin doorzichtig genoeg; de nadruk waarmee de Natie omtrent H.M.'s gezondheid wordt gerust gesteld, legt tovens een duidelijk accent op de omstandigheid, dat de afmatting, waarvoor Zij in rustige afzondering genezing zoekt, andere dan lichamelijke oorzaken heeft. Indordad is het niet wel mogelijk zich de politieke achtergrond van dit gewichtig besluit te ontveinzen".

Daarna ontvouwt Prof. Gerretson zijn sterk afkeurend inzicht ten opzichte van het Regeringsbeleid inzake Indonesië, waarbij hij o.a. gewaagt van "het rampzalige Kabinet-Schermerhorn". De hooggeleerde scribant in "Nieuw Nederland" zegt verder: "Ook wij geloven, dat het heengaan van de Koningin thans nog niet voorgoed zal zijn. Zij zal op prijs stellen, indien de verdere ontwikkeling van zaken in de eerstkomende maanden niet al te katastrophaal is, haar vijftigjarig regeringsjubileum nog als regerende Koningin in het midden van haar Volk te vieren. Doch wij geloven niet, dat de Koningin bereid zal zijn, de teugels van het bewind voorgoed te hervatten. Wij zien in het huidige besluit een inleiding tot de definitieve abdicatie".

VII. BEWEGING VAN EUROPESE FEDERALISTEN.

Op 4 October 1947 werd op een in Den Haag gehouden gezamenlijke algemene ledenvergadering der Europese Actie voor Federale Unie en de Europese Federatieve Beweging, een fusie aangegaan tussen beide organisaties.

Het doel en de statuten der nieuwe vereniging, die genaamd zal zijn "Beweging van Europese Federalisten", zijn in grote lijnen dezelfde gebleven als die der "Europese Actie voor Federale Unie". Zij is gevestigd te Amsterdam. De gefuseerde organisatie laat zich bij haar werkzaamheden o.m. door de volgende algemene beginselen leiden:

De bestaande spanningen in de internationale samenleving kunnen slechts door het federalisme worden overwonnen. Het federalisme als beginsel van staatkundige organisatie houdt in, dat elk probleem zoveel mogelijk door de daarbij betrokkenen wordt opgelost door middel van de schepping van een gemeenschappelijk orgaan, dat bevoegd is op een met de omvang van dit probleem overeenkomend terrein. In de internationale samenleving betekent dit, dat alle vraagstukken, die de daarbij betrokken volken slechts gezamenlijk kunnen oplossen, worden geregeld door de instelling van bovennationale organen, die de bevoegdheid bezitten om op het hun toegewezen terrein bindende beslissingen te nemen.

In de nationale samenleving betekent dit, dat door het bevorderen van de zelfwerkzaamheid der delen de opheffing van bestaande economische, politieke en culturele spanningen wordt verkregen. Het wordt in het bijzonder voor de Europese volken een levensbelang geacht, hun gemeenschappelijke problemen door aansluiting tot een Europese Federatie op te lossen. Deze moet open staan voor alle volken, die zich op hun Europees karakter beroepen en die uit vrije wil tot deelneming op gemeenschappelijke grondslag besluiten. De beweging zal als regionaal lichaam deel uitmaken van de Organisatie der Verenigde Naties.

Elk der aan de B.E.F. deelnemende volken bezit het recht op een eigen staatsverband en eigen regering ter verzekering van de eigen aard en de nationale zelfontplooiing en ter behartiging van de binnenlandse aangelegenheden.

In de organen van de Europese Federatie heeft elk der deelnemende volken een billijke medezeggenschap ter regeling van de gemeenschappelijke aangelegenheden.

De E.F. omschrijft tenslotte de rechten en plichten van haar ingezetenen in het Handvest van de Europese burger, dat grondvest wordt op de eerbied voor de menselijke waardigheid en

op de verantwoordelijkheid van de burger jegens de gemeenschappen, waarvan hij deel uitmaakt. Zij verwerpt iedere machtspolitiek en weigert het werktuig van enige mogendheid te zijn.

Het centraal bestuur van de "Beweging van Europese Federalisten" is als volgt samengesteld: Mr.J.Bierens de Haan, Prof. Dr.C.D.J.Brandt, Dr.H.Brugmans, Prof.Mr.F.J.F.M.Duynstee, Mr. A.B.Dijkhoff, F.P.Fuyckschot, Dr.O.T.Hylokema, Prof.Dr.Th.Keulmans, A.Mozer, Mr.C.van Rij, Dr.P.J.Meertens, Mr.Dr.J.W.M.Schröder, Drs.A.H.M.Wijffels, Mr.F.H.C.van Wijck, H.Oosterhuis, Mr. J.J.R.Schmal, Ir.S.J.van Embden, Mr.E.Sassen, Ir.Th.P.Tromp, Mr.K.Vonk, Ir.Dr.F.Bakker Schut, Ir.G.L.Tegelberg, T.Duyvis, Dr.H.D.Salinger.

VIII. INDONESIË.

Het z.g. "Consulaire rapport", ingevolge een beslissing van de Veiligheidsraad samengesteld over de naleving van het "Staakt het vuren" in Indonesië, heeft het blad "De Waarheid" (aan de hand van hetgeen summier nopens de inhoud van het rapport in de pers is vermeld) aanleiding gegeven te constateren, dat Nederland het bestand heeft geschonden en de Republieken zich hebben beperkt tot verdediging tegen Nederlandse aanvallen. Het heeft echter weinig zin op het gebruikelijke eenzijdige geschrijf dieper in te gaan.

In het October-nummer van het te Amsterdam verschijnend communistische maandblad "Politiek en Cultuur" heeft intussen S.J.Rutgers onder het opschrift "Verdoel en hoers" een beschouwing gewijd aan het huidige Nederlandse beleid in Indonesië, waarover het oordeel al in het opschrift van het artikel ligt opgesloten. De republiek, aldus schrijver in zijn uitvoerige uiteenzettingen, is zoveel mogelijk door dit beleid tegengewerkt, er is onrust gestookt, teneinde de consolidatie van de republiek te bemoeilijken o.a. door afsluiting van dit gebied van de buitenwereld, door blokkade, terreur, enz. Vooral het contact van Java met de rest van Indonesië moest worden voorkomen, daar anders de Republikeinse beweging zich met onfeilbare zekerheid over de rest van Indonesië zou uitbreiden. Enz.,enz..

Een samenstel van verdraaide en onware feiten dient er verder toe om aan te tonen hoe de van de aanvang af nagestreefde koloniale politiek in Indonesië mislukt is. Voor Nederland zijn de kansen voor een zelfstandige politiek verkeken. Maar volgens schrijver is een algehele omzwenking nog het enige recept, een omzwenking dan in "democratische en progressieve richting" en: (volgens) met Indonesië een strijd om aan de overheersing van het Amerikaanse imperialisme te ontkomen.

Het is ook hier weer de aanbeveling van een Moskou-recept tegen de door de communisten hevig gecritiseerde Amerikaanse invloeden, waartoe dan in de eerste plaats het Marshall-plan wordt gerekend, dat al eerder door de communisten als een spook aan Indonesië is voorgehouden.

De Indische Communistische Partij (P.K.I.) behoeft deze "waarschuwing" uiteraard niet; wel echter zij die nog geen of niet voldoende geloof hechten aan wat Moskou voordraagt. Dat de P.K.I. de inzichten van Moskou ook in dezo deelt, behoeft wel geen nadere uiteenzetting.

Daar deze partij overigens een belangrijke invloed weet te doen gelden in de Republikeinse leiding, is het typerend wat een der leiders uit de Republiek opmerkt in een artikel, getiteld: "Is Communisme gevaarlijk voor Indonesië?", voorkomende in het blad "Vrij Nederland" van 27 September j.l. Schrijver, met name Dr. Soebandrio, laatstelijk Secretaris-Generaal van het Republikeinse Ministerie van Voorlichting te Batavia, heeft vermoedelijk gereageerd op de vele waarschuwingen voor het communistische gevaar in Indonesië.

Schrijvende over de democratie in West-Europa en Amerika, welke een gebrekkige vorm van democratie wordt genoemd, stelt Dr. Soebandrio, dat het voor de Indonesiër van belang is te weten in hoeverre Europa en Amerika bereid zijn zelfs deze democratie voor Azië te laten gelden. "Dat betreft dan niet alleen de verhouding voor de mensen uit dat werelddeel onderling, maar ook de verhouding met mensen uit andere werelddelen en in het bijzonder met het blanke ras. Het antwoord van het Westen op deze vraag is voor de Indonesiër van het grootste belang, wanneer hij zijn houding tegenover het communisme moet bepalen. Voor de Indonesiër liggen de problemen anders dan in West-Europa en Amerika..

"De persoonlijke vrijheid wordt er sinds oouwen anders beleefd en anders beleden dan hier en bij zijn kolonisatiemethoden heeft het democratische Westen daarvan maar al te vaak een dankbaar gebruik gemaakt. Voor de Indonesiër, die zijn strijd om de vrijheid nog voeren moet, gaat het er om of hij niet desnoods het communisme, dat toch bewezen heeft een doeltreffend wapen tegen het fascisme te zijn, kan gebruiken om de strijd aan te binden tegen het imperialistische kapitalistische regime, dat Indonesië oouwenlang in zijn drang naar vrijheid belemmerde en dat in zijn gedragingen heel weinig voor het fascisme onderdoet".

Dr. Soebandrio geeft hier een mening weer, welke ook bij meerdere republikeinse leiders heerst: met het communisme de strijd voor de vrijheid, het communisme, dat dan bewezen heeft een doeltreffend wapen tegen het fascisme te zijn en, zo hetooft schrijver, er is in Indonesië een Hollands fascistisch bewind.

"Als Indonesiër en als socialist is men geneigd om ter wille van de democratie, elke vorm van dictatuur te bestrijden, dus ook het communisme. Wanneer men echter nagaat hoe op dit ogenblik in Indonesië fascistische methoden hoogtij vieren en men ziet, hoe de Nederlanders alle methoden van de Jappen en de Duitsers overnemen, dan moet men begrijpen, dat een samengaan van Nederlands socialisme en Indonesisch socialisme niet vanzelfsprekend is".

Het betoog van Dr. Soebandrio geeft indirect een verklaring voor het feit, dat de invloed van het communisme in de Republiek Indonesië zo groot is kunnen worden, niet echter een directe verklaring voor het feit, dat in de Republikeinse leiding factoren aanwezig zijn, die bepaaldelijk de verbreiding van het communisme bevorderen en dus de wind in de zeilen van Moskou en van de Partai Komunis Indonesia (P.K.I.) aanwakkeren.

Zeer recent is bijvoorbeeld nog, dat een lid van de Partai Komunis Indonesia gelegenheid heeft gekregen om via Radio-Djoejakarta een propagandistische lezing te houden, waarin o.a. werd verkondigd, dat het socialisme in de Sovjetlanden en in de Oost-Europese staten een economisch en politiek blok vormt tegen het kapitalisme in de overige landen en waarbij verder nog een schets

werd gegeven van: "de situatie in de imperialistische landen in tegenstelling met de democratisch progressieve landen in "Rusland en Oost-Europa". De imperialistische landen hebben - wat ook Moskou altijd beweert - met een crisis te worstelen en de "reactionnaires" gaan hun ondergang tegemoet.

Dergelijke uitzendingen om het communisme bij de bevolking populair te maken hebben naar bekend is de volle belangstelling en uiteraard ook de volle instemming van Moskou.

Er wordt daar grote aandacht geschonken aan het gebeuren in Indonesië, wat bij voortduring blijkt uit de tot Indonesië gerichte communistische propaganda, o.a. via Radio Moskou. Het communistische dagblad "De Waarheid" maakt ook wel gebruik van radiouitzendingen van Sovjet-Rusland, ingeval b.v. het "Nederlandse Imperialisme" wordt gelaakt. Zo heeft het blad kortgeleden een radiorede gepubliceerd van het Hoofd van de Moslims van Centraal Azië en Kazakstan, dat de Mohammedanen van Sovjet-Azië diep geschokt waren door de ontwikkeling van de gebeurtenissen in Indonesië en dat zij een heftig protest aantekenden tegen de pogingen der Nederlandse imperialisten om Indonesië van zijn vrijheid en onafhankelijkheid te beroven.

/die verklaarde,

De invrijheidsstelling in de "Republiek Indonesia" van de Trotskist Tan Malakka met een aantal zijner aanhangers heeft de "Tribune", weekblad van de "Revolutionnaire Communistische Partij", aanleiding gegeven aan hem een artikel te wijden, vermoedelijk van de hand van de medewerker Moosah Hamzah, wonende te 's-Gravenhage. Het blad wil de indruk vestigen, dat de invrijheidsstelling een gevolg is van de druk der grote massa, om te suggereren vermoedelijk, dat de z.g. Vierde Internationale een grote aanhang heeft onder de Indonesiërs. Hoe dit echter zij, "wij weten" - aldus het blad - "dat Tan Malakka in de eerste plaats zijn gehele kracht zal geven aan de socialistische strijd der Indonesische arbeiders en arme boeren, aan de strijd voor de volkomen onafhankelijkheid van Indonesië van het imperialistische Nederland en de verwozenlijking van de verenigde socialistische Sovjetstaten van Azië".

Welke rol Tan Malakka zal gaan spelen zal de toekomst moeten uitwijzen. Hij behoort tot degenen, die een hoofdrol hebben vervuld bij het ontstaan van de Republiek Indonesië; hij ging toen schuil onder de naam Pak Hoesin. Bij een poging (medio 1946) om naar de macht te grijpen, werden hij en de zijnen gearresteerd.

De organisatie "Kerk en Vrede" van de Christen-anti-militaristen heeft onige tijd geleden uit haar midden naar Indië zien vertrekken Dr.v.d.Voet en het is sedert gebloken, dat deze anti-militarist, daar te lande tegenover de feiten komende te staan, de militaire actie van 20 Juli j.l. als een "harde werkelijkheid" heeft aanvaard, zulks volkomen in afwijking van de opvattingen zijner geestverwanten hier te lande, die dit ingrijpen verwerpen.

Het standpunt van "Kerk en Vrede" is door de ondervindingen en het oordeel van Dr.v.d.Voet uiteraard in het gedrang gekomen en het is als uitvloeisel hiervan, dat in het verenigingsorgaan "Militia Christi" door de redacteur Ds.J.J.Buskes Jr. een beschouwing is gewijd aan een in Augustus door Dr.v.d.Voet geschreven artikel "De toestand nu", opgenomen in "Kerknieuws", het blad van Protestants Indonesië, een artikel, waarvan

Ds. Buskes getuigt, dat het in Nederland een "zegetocht door de kerkelijke en politieke pers maakte".

De anti-militairist Dr. v. d. Voet heeft in zijn artikel - aldus het blad "Militia Christi" - verbazing uitgesproken over de wijze waarop velen in Nederland de dingen in Indonesië zien. "Hij heeft artikelen, resoluties en telegrammen gelezen. Zij "klinken hem alle zo academisch - ideologisch in de oren. De "beweringen hangen in de lucht. Zij passen niet op de concrete "situatie. Het woord in Nederland en de werkelijkheid in Indonesië zijn niet op elkaar ingesteld. De sluitel is van het "slot, waarvoor hij bestemd is. De uitspraken zijn zo irritierend doctrinair. Van de ware toedracht is men niet op de hoogte: "Men weet niet hoe hoog de nood hier gestegen is aan gevaarlijke spanning" - aldus heeft Dr. v. d. Voet verder geschreven - "aan onverantwoordelijke propaganda (lees ophitsing), "aan zinloze vernieling, aan provocatie en agressie, aan "wegvoering, moord en terreur".

Dit alles is voor de anti-militairisten niet aangenaam klinkend en Ds. Buskes wijdt hieraan dan ook een lang betoog, waarvan de kern is terug te vinden in de passage "Doordat hij (Dr. v. d. Voet) zo dicht op "de gruwelijke werkelijkheid zit, "doordat hij zit in dat grote zonnwijdgersgesticht Batavia" (de stad Batavia) "schijnt hij niet meer in staat te zijn geweest te zien en te blijven zien, dat ons getuigenis inzake "het conflict in Indonesië niets met academische ideologie en "onwerkelijk idealisme, maar alleen met ons geloof te maken "heeft".

Tijdens een voor Radio-Djoejakarta uitgesproken rede, welke "De Waarheid" heeft gepubliceerd, heeft de Indonesische Vakcentrale "Sobsi" een oproep gericht tot "de Nederlandse moeders en vrouwen" om krachtig mede te werken aan het beloften van verdere troepenverzendingen naar Indonesië en te strijden voor de terugtrekking van de Nederlandse troepen uit dat gebied. De oproep heeft geen weerklank gevonden, althans is hiervan tot dusverre niets waarneembaar.

1 November 1947.

IX. OVERZICHT DER STAKINGEN IN OCTOBER 1947.
Zie bladzijde 18, 19 en 20.

OVERZICHT STAKINGEN IN OCTOBER 1947.

- 18 -

Bedrijf.	Aanleiding.	Inmenging Vakbonden.	Resultaat.	V o l g e n o.
Meelfabr. Holland Amsterdam.	Eis: hogere lonen en prestatietoeslag.	Unie tegen --- EVC steunt	Na herhaalde oproepen tot werkherv. blijven arb.weigderen	1.
Meelfabr. NV. Ceres Nering Bogel-A'dam	Sympathiestaking met de arbeiders van "Holland".	idem		2.
Lassers Fa. P. Smit Rotterdam.	Ontevredenheid over uitbetaling toeslag bij verrichten van hoger klassewerk.	Unie tegen EVC orga- niseert steunregeling	Werk hervat nadat bespreking over betere arb. voorw. was toegezegd.	3.
Bakkerijgeza- len, Wincaten.	Eis uitbetaling 2% toeslag.	N.V.V. steunde.	Eis ingewilligd.	4.
Loonslach- ters Abatt. Rotterdam.	Protest tegen dubbele foullering i.v.m. voorgekomen diefst.	---	Werk normaal hervat.	5.
Textiel- fabriek v. Dooren en Dams te Tilburg.	Belgische arb. weigerden ander opgedr. en arbeid te verr.; kregen loonsverl. gevolg ruzie tussen een hunnor en chef; hij kreeg ontslag; andere Belgen stankten.	---	Directie stelde eis of werkhervatting of terug naar België; 10 gingen weer aan het werk.	6.
Meubelfabr. Scholten en Visser te Almelo.	Eis verh. prest. toeslag van 10 op 20% en uitbet. hiervan elke week.	Unie be- middelde; EVC er buiten geh.	Toeslag verh. zou worden aangev. Coll. v. R. bem., andere uitbet. niet mogelijk; werk hervat.	7.
Sigarenfabr. Fa. Wijten- burg te Leiden.	Eis loonsverhoging van 5%.	Unie tegen EVC achter stakers.	Eis ingewilligd, na werkhervatting.	8.
Textielfabr. Holland te Enschede.	Protest tegen nieuwe C.A.O.	E.V.C. stookte.	Werk normaal hervat	9.
Bemannig "Aalsdijk" v/d H.A.L. Rotterdam.	Eis bemanning: zelfde voeding als de officieren v/h schip.	EVC pro- beerde te onderh. werd niet erkend.	Eis niet ingewilligd op 21/10 opnieuw gemonsterd.	10.

V o l g n o.	Begin in verige md.	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan.																											
		De boven de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal arbeiders aan, dat in normale toestand werkzaam is. .: staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 u.) -: staking met vooraf bepaalde tijdsduur (24 uur of langer) =: staking met niet vooraf bepaalde tijdsduur.																											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1.	25-8	170																											
2.	15-9	80																											
3.	19-9	70																											
		68 (op 1/11/47 werd de staking opgeheven, en het werk hervat).																											
4.		4																											
5.		125																											
6.		536																											
7.		56																											
8.		230																											
9.		600																											
10.		60																											
		op 3 na gehele bemanning																											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

Bakkersgezellen F. Degenkamp Bakkerij Rotterdam.	Patroon weigerde de vastgestelde vac. toeslag uit te be- talen.	Unie achter de stakers.	Eis ingewilligd, werk in de loop van 20/10 hervat.	11.
NV. Constr. werkplaats de Vries Robbè te Gorkum.	Arb.eisten gelijke gratific. als het kantoorpersoneel.	NVV bemid- de, EVC stookte en zegde steun toe.	Werk na stemming on- der zelfde voorwaar- den hervat.	12.
NV. Beton- dak te Arkel.	Nevenorganis. v/d De Vries Robbè Sympathiestaking.	NVV bemidd. E.V.C. stookte.	Werk normaal hervat onder zelfde voor- waarden.	13.
Textiel- fabr. van Heek te Enschede.	Protest tegen nieuwe C.A.O. en inhoud. pens.premie.	EVC arb. zetten tot staken aan.		14.
Arbeiders van ver- schillende textiel- fabrieken te Tilburg t.w.:	Protest tegen invoering van nieuwe C.A.O.- loonregeling.	Unie tegen, doch bemiddel- de; EVC stookte.	Werk in het algemeen onder zelfde voorw. hervat; nieuwe presta- tietoelag regeling in voorbereiding.	
Verschuren Piron				15.
L.E.v.d. Berg.				16.
G. Dröge				17.
De Rooy van Dijk.				18.
Kastofa- v. Beurden.				19.
A. de Rooy en Zonen.				20.
Coöper. Ver. Wollen- stoffen- fabriek "triborg"				21.
N.V. Brouwers Lakenfabr.				22.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
11.																														
12.																														
13.																														
14.																														
15.																														
16.																														
17.																														
18.																														
19.																														
20.																														
21.																														
22.																														

(op 3/11 werd het work hervat).

N.V. Elias
Laken-
fabriek.

23.

Kersten
Laken-
fabriek.

24.

F.v/d Berg.

25.

23.

(op 3/11/47 werd het werk hervat).

160
160

24.

133
45

25.

(op 3/11/47 werd het werk hervat).

45
55